

Patvirtinta:
LSMU VA Gyvūnų mokslų fakulteto
Tarybos posėdyje 2019-09-26, protokolo Nr. 5 (130)

**LIETUVOS SVEIKATOS MOKSLŲ UNIVERSITETO
VETERINARIJOS AKADEMIJOS
GYVŪNŲ MOKSLŲ FAKULTETO GYVŪNO IR ŽMOGAUS SĄVEIKA BAKALAURO IR
MAGISTRANTŪROS STUDIJŲ PROGRAMŲ
PRAKTIKOS VYKDYMO TVARKA**

I. PAGRINDINĖS SĄVOKOS

- 1. Studentų praktika** – studijų proceso dalis, kurios metu studentai pagal specialybę dirba praktikos institucijoje ir pagal nustatytus reikalavimus įgyja praktinius įgūdžius, gebėjimus ir patirties, reikalingos savarankiškam darbui vykdyti.
- 2. Praktikos institucijų sąrašas** – Gyvūnų mokslų fakulteto ir LSMU Karjeros centro sudarytas įmonių, įstaigų, ūkių arba bendrovių (toliau institucijų) sąrašas, kuriose studentai gali atlikti praktiką.
- 3. Praktikos institucija** – vieta, kurioje studentas atlieka praktiką.
- 4. Institucijos praktikos vadovas** – institucijos, kurioje studentas atlieka praktiką, darbuotojas, institucijos vadovo paskirtas studento praktikos vadovu.
- 5. LSMU VA Praktikos vadovas** – universiteto padalinyje patvirtintas dėstytojas, atsakingas už praktikų planavimą ir organizavimą.
- 6. Praktikos ataskaita** – institucijos, kurioje studentas atliko praktiką, veiklos bendrai arba tam tikrų veiklos sričių/aspektų analizė.
- 7. Praktikos vertinimo komisija** – dekanų potvarkiu sudaryta komisija, kuri remdamasi praktikos ataskaita, pažymiu įvertina studento darbą praktikos metu.

II. BENDROSIOS NUOSTATOS

8. LSMU Veterinarijos akademijos Gyvūnų mokslų fakulteto studentų praktikos vykdymo tvarka parengta vadovaujantis:

- 8.1 LR Mokslo ir studijų įstatymu, 2009-04-30, Nr. XI-242 (Žin., 2009, Nr. 54-2140).
- 8.2 LR Švietimo ir mokslo ministro įsakymu „Dėl studentų praktinio mokymo sutarties“ Nr. V-1011 (TAR, 2016-11-16, Nr. 26902).
- 8.3 LSMU studijų reglamentu (patvirtintas Senato nutarimu 2019-09-19, Nr. 123-03).
- 8.4 LR Darbo kodekso patvirtinimo, įsigaliojimo ir įgyvendinimo Įstatymas (2016 m. rugsėjo 14 d. Nr. XII-2603).

9. Studentų gamybinės praktikos vykdymo tvarkos tikslas – nustatyti LSMU Veterinarijos akademijos Gyvūnų mokslų fakulteto Gyvūno ir žmogaus sąveika bakalauro ir magistrantūros studijų programų studentų praktikos planavimo, organizavimo tvarką, praktikos atlikimo reikalavimus, siekiant suteikti palankias sąlygas studentams įgyti praktinių specialybės įgūdžių, praktikos vertinimo tvarką ir praktikos ataskaitai keliamus reikalavimus.

III. STUDENTŲ PRAKTIKOS TIKSLAI IR UŽDAVINIAI

10. Praktikos tikslas: tobulinti studentų profesionalumą, suteikiant jiems teorinių ir praktinių žinių. Praktikos metu siekiama ugdyti studentų kritišką mąstymą, gebėjimą dirbti savarankiškai bei komandoje.
11. Praktikos uždaviniai:
  - 11.1 pagilinti teorines ir praktines žinias bei įgūdžius;
  - 11.2 įgyti papildomų įgūdžių ir gebėjimų, reikalingų savarankiškam darbui;

11.3 ugdyti atsakomybę, pasitikėjimą savimi, savigarbą bei pagarbą kitam asmeniui, objektyvų savęs vertinimą.

IV. PRAKTIKOS ATLIKIMO TVARKA

12. Praktikos atlikimas susideda iš šių etapų: paskyrimas į Praktikos institucijas, praktikos pradžią, atlikimą bei pabaigą.

V. PRAKTIKOS TRUKMĖ IR PASKYRIMO Į PRAKTIKOS VIETĄ TVARKA

13. Gyvūno ir žmogaus sąveika bakalauro ir magistrantūros studijų planuose yra numatytas praktikos laikas bei trukmė. Praktika atliekama pažangiausiuose kinologų bei felinologų draugijose, žirgų auginimo ir treniravimo, akvakultūrų hipoterapijos ir kaniterapijos centruose, gyvūnų prieglaudose ir globos namuose, universitetuose ir mokslo įstaigose, zooparduotuvėse, valstybinėje sienos apsaugos tarnyboje; muitinėje, Kalėjimų departamente prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos, Lietuvos policijoje, kombinuotųjų pašarų gamyklose.

14. Studentai pageidavimus, dėl praktikos atlikimo vietos, pareiškia iki einamojo semestro pabaigos. Studentai, nenurodę pageidavimo dėl praktikos atlikimo vietos, paskiriami į Praktikos institucijas Gyvūnų mokslų fakulteto dekanu atskiru potvarkiu. Studento pareikštas noras atlikti praktiką tam tikroje institucijoje yra tenkinamas, jei nurodytoje praktikos institucijoje yra pakankamai praktikos vietų.

15. Studentai turi galimybę siūlyti institucijas praktikai atlikti, su kuriomis LSMU VA sudaro sutartis. Praktikos atlikimo vieta turi atitikti Gyvūnų mokslų fakulteto Gyvūno ir žmogaus sąveika studijų programų tikslus bei uždavinius.

16. Sprendimas leisti studentui atlikti praktiką nurodytoje Praktikos institucijoje turi būti priimtas ne vėliau kaip savaitė iki praktikos pradžios.

17. Praktikos pradžia:

17.1 Tiksliai praktikos pradžia yra nustatyta studijų plane.

17.2 Studentai atvykę į instituciją praktikai atlikti, kreipiasi į specialistą ar įmonės vadovą, aptaria jo praktikos vietą bei veiklos pobūdį.

17.3 Studentams, kurie vėluoja pradėti praktiką, neleidžiama atlikti praktikos paskirtoje institucijoje. Šiuo atveju laikoma, kad studentas turi akademinę skolą, kuri gali būti likviduojama, vadovaujantis LSMU pirmosios ir antrosios pakopos bei vientisųjų studijų reglamento nuostatomis.

17.4 Tarp Universiteto, praktikos institucijos ir studento pasirašoma praktikos trišalė sutartis.

17.5 Per 5 darbo dienas, nuo sutarties pasirašymo, studentas vieną sutarties egzempliorių privalo pristatyti į LSMU Veterinarijos akademijos Gyvūnų mokslų fakulteto dekanatą arba atsiųsti paštu, adresu:

Lietuvos sveikatos mokslų universitetas

Veterinarijos akademija

Gyvūnų mokslų fakultetas

Tilžės g. 18, LT-47181 Kaunas

17.6 Studentas privalo vykdyti visus, su Praktikos institucijos veikla susijusius vadovo pavedimus, aktyviai domėtis institucijos veikla.

17.7 Studentas, atlikdamas praktiką, privalo laikytis darbo drausmės ir vadovautis Lietuvos respublikos Darbo kodekso nuostatomis.

17.8 Jei Praktikos vadovo nuomone studento atliekami Praktikos institucijoje darbai neatitinka praktikos tikslų, Praktikos vadovas gali:

17.8.1 kreiptis į Praktikos instituciją ir prašyti pavesti studentui atlikti darbus, atitinkančius praktikos tikslus;

17.8.2 kreiptis į Gyvūnų mokslų fakulteto Dekaną, prašant paskirti studentą į kitą Praktikos instituciją.

18. Jei studentas, dėl ligos ar kitokių pateisinamų aplinkybių, negali atvykti į praktikos instituciją, tai jis raštu, įskaitant ir elektroninį laišką, tą pačią dieną privalo informuoti Institucijos praktikos vadovą ir LSMU VA Gyvūnų mokslų fakulteto dekaną. Studentas, grįžęs tęsti praktikos, per 3 dienas Institucijos praktikos vadovui ir Praktikos vadovui pateikia dokumentus, kurie pateisina jo nebuvimą praktikoje.

19. Studentas, praktikos metu, konsultuodamasis su Praktikos vadovu, rengia Praktikos ataskaitą, kuri yra pagrindinis praktikos įvertinimo dokumentas.

20. Institucijos praktikos vadovas rašo atsiliepimą apie studento praktiką.

21. Studentas, pasibaigus praktikos laikui, darbo vietą privalo palikti tvarkingą, gražinti jam suteiktas darbo priemones ir dokumentus, informuoti Institucijos praktikos vadovą apie paskutinių jam pavestų pavedimų atlikimą/neatlikimą, gražinti leidimus įeiti į Praktikos instituciją.

VI. VADOVAVIMAS PRAKTIKAI

22. Praktikos vadovo skyrimo tvarka ir jo pareigos:

22.1 Studento praktikai vadovauja LSMU VA Gyvūnų mokslų fakulteto dekanas potvarkiu paskirtas praktikos vadovas.

22.2 LSMU VA praktikos vadovas studentą konsultuoja praktikos ataskaitos ruošimo klausimais.

23. Praktikos institucijos vadovo skyrimo tvarka ir jo pareigos:

23.1 Praktikos institucijoje studento praktikai vadovauja institucijos vadovo paskirtas Institucijos praktikos vadovas. Jis studentui skiria, su institucijos veikla susijusius darbus, kurie atitinka praktikos tikslus.

23.2 Institucijos praktikos vadovas, pasibaigus studento praktikai, rašo atsiliepimą ir studento praktiką įvertina pažymiu (1 priedas).

23.3 Institucijos praktikos ir Praktikos vadovai gali teikti LSMU VA Gyvūnų mokslų fakulteto, Gyvūno ir žmogaus sąveika programų komitetui rekomendacijas dėl praktikos vykdymo kokybės.

VII. STUDENTO TEISĖS IR PAREIGOS

24. Studento, atliekančio praktiką teises, pareigas ir atsakomybę nustato LSMU Statutas ir LSMU pirmosios ir antrosios pakopų bei vientisųjų studijų reglamentas ir studentų gamybinės praktikos atlikimo tvarka.

25. Studento teisės:

25.1 vykdyti numatytas praktikos užduotis ir gauti reikiamas konsultacijas;

25.2 raštu atsisakyti vykdyti institucijos praktikos vadovo pavedimus, apie tai pranešant praktikos vadovui, jei pavedimai nesusieti su studento praktikos tikslais;

25.3 reikalauti, kad būtų sudaromos sąlygos praktikos programos vykdymui;

25.4 teikti siūlymus dėl praktikos vykdymo.

26. Studento pareigos:

26.1 laikytis Universiteto ir praktikos institucijos vidaus tvarkos taisyklių ir Lietuvos Respublikos teisės aktų, reglamentuojančių profesinės veiklos praktiką;

26.2 laikytis profesinės etikos principų;

26.3 tinkamai atlikti praktikos vadovo duotas užduotis;

26.4 laiku atsiskaityti už atliktą praktiką.

27. Studentui, dėl pateisinamų priežasčių, neatlikus praktikos, jos atlikimas vykdomas LSMU priimta tvarka.

28. Per nustatytą laiką neatlikta ar ne įskaityta praktika yra studento akademinė skola, kurią studentas turi likviduoti pagal Lietuvos sveikatos mokslų universiteto studijų reglamente nurodytus terminus.

VIII. ATSISKAITYMO UŽ PRAKTIKĄ TVARKA

29. Galutinį vertinimą už praktiką atlieka dekanas potvarkiu sudaryta praktikos vertinimo komisija. Praktikos vertinimo metu studento dalyvavimas būtinas.

30. Praktikos vertinimo komisijos pažymys, nustatytas remiantis šiomis nuostatomis:

30.1 Praktikos ataskaitoje turi atsispindėti visi praktikos metu studento atlikti darbai praktikos institucijoje (2 priedas). Praktikos ataskaita turi būti pasirašyta studento ir pateikiama susipažinti LSMU VA praktikos vadovui.

30.2 Praktikos ataskaitoje studentas privalo atlikti praktikos institucijos veiklos bendrą arba tam tikrų veiklos sričių analizę.

30.3 Praktikos ataskaita, studento žodinis pristatymas ir atsakymai į praktikos gynimo metu pateiktus klausimus yra pagrindiniai kriterijai, kuriais remiantis yra įvertinama studento praktika.

30.4 Rekomenduojamos praktikos ataskaitos sudedamosios dalys:

- a) titulinis lapas;
- b) įvadas (1 psl.);
- c) analitinė dalis (12 - 15 psl. Times New Roman 12 šriftu);
- d) išvados ir rekomendacijos (1-2 psl.).

31. Praktikos vertinimo kriterijai:

31.1. Studentų atliktą praktiką praktikos vertinimo komisija vertina dešimties balų sistema. Praktika vertinama remiantis šiais kriterijais:

31.1.1. Profesinės kompetencijos kriterijus. Vertinimo komisija vertina kiek studentas praktikos metu pritaikė ir patobulino studijų metu įgytas profesines žinias, įvertina Praktikos ataskaitoje pateiktą Praktikos institucijos bendros struktūros ir funkcijų arba tam tikrų veiklos sričių/aspektų analizės kokybę.

31.1.2. Savarankiškumo kriterijus. Vertinimo komisija vertina tai kiek studentas savarankiškai atliko praktikos institucijos struktūros ir veiklos analizę.

31.1.3. Aktyvumo ir iniciatyvumo kriterijus. Vertinimo komisija vertina tai kaip ir kiek studento atlikta praktika prisidėjo prie praktikos institucijos geresnio funkcionavimo; kiek gerai studentas susipažino su praktikos institucijos struktūra ir funkcijomis.

31.1.4. Aiškumo ir išsamumo kriterijus. Vertinimo komisija vertindama praktiką atsižvelgia į Praktikos ataskaitos struktūros ir dėstymo aiškumą bei išsamumą.

32. Praktikos vertinimo aprašymas

puikiai (dešimt) - institucijos veikla ir praktikos metu atlikti darbai ataskaitoje aprašyti išsamiai ir visapusiškai, aptariamai įgyti praktinio darbo įgūdžiai, praktikos metu studentas pasižymėjo iniciatyvumu, novatoriškumu;

labai gerai (devyni) - ataskaitoje išsamiai aptariamai atlikti darbai, įgyti praktinio darbo įgūdžiai. Ataskaitoje yra nereikšmingų techninių trūkumų, neesminių netikslumų;

gerai (aštuoni) - studentas dalinai sugebėjo pritaikyti įgytas teorines žinias, pateikė išsamią ir savarankišką ataskaitą. Ataskaitoje yra tam tikrų dalykinių, analizės, techninių trūkumų;

vidutiniškai (septyni) - ataskaitoje trūksta išbaigtumo, kai kurie klausimai aprašyti nepakankamai išsamiai. Ataskaitoje yra dalykinių, analizės ir techninių trūkumų;

patenkinamai (šeši) - ataskaita neišbaigta, joje yra esminių dalykinių, techninių trūkumų. Studentas praktikos metu nepasižymėjo aktyvumu;

silpnai (penki) - ataskaita atitinka tik minimalius reikalavimus, studentas netiksliai vykdė Institucijos praktikos vadovo pavedimus, pateikė nesavarankišką ataskaitą;

nepatenkinamai (keturi) - studentas nesilaikė darbo drausmės reikalavimų, nevykdė Institucijos praktikos vadovo pavedimų, pateikė nurašytą ataskaitą.

GAMYBINĖS PRAKTIKOS UŽDUOTYS

1. Žuvininkystė

Eil. Nr.	Užduoties turinys
1.	Pateikiama informacija apie praktikos vietos įsikūrimo istoriją, veiklos pobūdį, jos struktūrą, įmonės efektyvumą lemiančius veiksnius, perspektyvinius vystymo planus.
2.	Žuvų laikymo sistemų charakteristika.
3.	Žuvų reprodukcija.
4.	Tvenkinių tipų charakteristikos.
5.	Žuvų rūšių laikomų ūkio tvenkiniuose charakteristika.
6.	Dažniausiai pasitaikančios žuvų ligos, jų prevencija bei gydymas.
7.	Pašarinių žaliavų ir pašarų charakteristikos, žuvų šėrimo technika.
8.	Žuvininkystės produktų gamyba, mailiaus ir žuvų pardavimas bei kita ūkinė veikla.

2. Žirgų auginimas ir treniravimas

Eil. Nr.	Užduoties turinys
1.	Pateikiama informacija apie praktikos vietos įsikūrimo istoriją, veiklos pobūdį, jos struktūrą, įmonės efektyvumą lemiančius veiksnius, perspektyvinius vystymo planus.
2.	Kumelių, eržilų ir kumeliukų priežiūra, laikymas, auginimas. Žirgų kanopų priežiūra, kaustymas.
3.	Veislinių eržilų ir kumelių eksterjero, reprodukcinių savybių, pajėgumo, darbingumo charakteristikos.
4.	Kumelių prieauglio auginimo bei priežiūros palyginamoji analizė.
5.	Žirgų auginimo ir treniravimo technologijų įvertinimas.
6.	Žirgyno reprodukcinių savybių įvertinimas.
7.	Naudojamų pašarinių žaliavų, pašarų priedų ir racionų, skirtų žirgams ir prieaugliui analizė.
8.	Žirgų ir prieauglio ligų, traumų analizė, jų prevencija.
9.	Kumelių ir eržilų reprodukcijos funkcijos sutrikimai.
10.	Embrionų transplantavimas žirgininkystėje.
11.	Žirgų panaudojimas hipoterapijoje.

3. Kinologija

Eil. Nr.	Užduoties turinys
1.	Pateikiama informacija apie praktikos vietos įsikūrimo istoriją, veiklos pobūdį, jos struktūrą, įmonės efektyvumą lemiančius veiksnius, perspektyvinius vystymo planus.
2.	Institucijoje naudojamų (auginamų, prižiūrimų) šunų veislės. Veislės standarto ir ypatumų aprašymas.
3.	Šunų kilmės dokumentų nagrinėjimas.
4.	Šunų reproduktorių bei kalių atranka ir paranka.
5.	Šuniukų priežiūra pirmosiomis paromis po jų gimimo.
6.	Šuniukų elgsenos formavimas.
7.	Skirtingos paskirties šunų dresavimo ypatumai institucijose.
8.	Šunų higiena, vakcinavimas, dehelmintizavimas.
9.	Šunų šėrimas.
10.	Kinologinės veiklos institucijoje aprašymas.
11.	Zooprekių parduotuvių veiklos organizavimas, šunų ėdalų gamyba ir kt.

12.	Šunų ligos ir jų prevencija.
-----	------------------------------

4. Kiti gyvūnai

Eil. Nr.	Užduoties turinys
1.	Pateikiama informacija apie praktikos vietos įsikūrimo istoriją, veiklos pobūdį, jos struktūrą, įmonės efektyvumą lemiančius veiksnius, perspektyvinius vystymo planus.
2.	Institucijoje naudojamų (auginamų, prižiūrimų) kitų gyvūnų veislės, jos aprašymas.
3.	Kitų gyvūnų kilmės dokumentų nagrinėjimas.
4.	Kitų gyvūnų veislininkystė.
5.	Kitų gyvūnų prieauglio priežiūra pirmosiomis paromis po jų gimimo.
6.	Kitų gyvūnų prieauglio elgsenos formavimas.
7.	Kitų gyvūnų panaudojimo ypatumai institucijose.
8.	Kitų gyvūnų higienos ir sveikatingumo programos.
9.	Kitų gyvūnų šėrimas.
10.	Kitų gyvūnų ligos ir jų prevencija.

Gyvūno ir žmogaus sąveika (magistrantūros studijų programa)

Eil. Nr.	Užduoties turinys
1.	Pateikiama informacija apie praktikos vietos įsikūrimo istoriją, veiklos pobūdį, jos struktūrą, įmonės efektyvumą lemiančius veiksnius, perspektyvinius vystymo planus.
2.	Institucijoje naudojamų (auginamų, prižiūrimų) kitų gyvūnų veislės, jos aprašymas.
3.	Biotechnologijų taikymas gyvūnų reprodukcijoje.
4.	Analizuoti gyvūnų laikymo sąlygas atsižvelgiant į gyvūno reprodukcinę fiziologiją.
5.	Statistinio tyrimo su gyvūnais organizavimas.
6.	Smulkią verslo organizavimas.
7.	Organizacinė psichologija smulkaus verslo aplinkoje.
8.	Sodybinė paukštininkystė ir jos organizavimas.
9.	Arklių auginimas rekreacinėje žirgininkystėje.
10.	Terapinio jojimo organizavimo aspektai.
11.	Rekreacinė žuvininkystė.
12.	Rekreacinė kinologija.
13.	Šunų panaudojimas kinkinių sporte, šunų varžybos.
14.	Terapinio jojimo taikymas vaikams ir suaugusiems.
15.	Delfinų terapija.
16.	Akvariuminės žuvis.
17.	Žirgų naudojimas žmonių reabilitacija.
18.	Dekoratyvinių žuvų auginimas sodybiniuose tvenkiniuose.
19.	Mini kiaulių laikymo galimybės rekreacinėje aplinkoje.
20.	Avių ir ožkų veislių parinkimo aspektai rekreacinėje aplinkoje.
21.	Dekoratyvinių triušių auginimas.
22.	Kaniterapijos taikymas vaikams ir suaugusiems.
23.	Darbuotojų asmenybės tipai. Asmenybės ir darbo vietos darna.
24.	Komunikacija organizacijoje, efektyvus bendravimas, konfliktų sprendimo būdai organizacijose, derybos, komandų formavimas.
25.	Organizacijos kultūra, organizacijos vystymas.

**ATSILIEPIMAS
APIE STUDENTO VEIKLĄ PRAKTIKOS METU**

Praktikanto vardas, pavardė:

Praktikos atlikimo vieta

Institucijos pavadinimas:

Institucijos adresas, telefonas:

Praktikos atlikimo laikotarpis:

Praktikai vadovavęs institucijos darbuotojas

Vardas, pavardė:

Pareigos:

Telefonas, el. paštas:

Praktikos vadovo trumpas atsiliepimas apie studento veiklą praktikos metu.

Praktikos vadovo parašas, data:

_____

GMF STUDENTŲ PRAKTIKOS ATASKAITOS RENGIMO REIKALAVIMAI

Studentas ruošdamas praktikos ataskaita turi vadovautis LSMU GMF Tarybos posėdžiuose 2019-09-26 protokolo Nr. 5 (130) patvirtintomis praktikų vykdymo tvarkomis.

Praktikos ataskaitoje medžiaga išdėstoma tam tikra eilės tvarka. Būtina prisilaikyti tokio nuoseklumo:

1. **Titulinis lapas**
2. **Turinys**
3. **Įvadas**
4. **Pagrindinė ataskaitos dalis**
5. **Išvados ir rekomendacijos**
6. **Naudota literatūra** (nėra privaloma, jei studentui reikalinga tik tuo atveju naudojama literatūra)
7. **Priedai** (jei reikalinga)

Pateikta medžiaga turi būti išdėstyta nuosekliai, logiškai ir glaustai. Visi skyriai pradedami naujame puslapyje.

1. **Titulinis lapas** (1 priedas)

Antraštinis lapas skirtas nurodyti universiteto, autoriaus bei praktikos ataskaitos rekvizitus.

2. **Turinys**

Turinyje nurodomi darbo skyriai, poskyriai ir skyreliai, koku puslapiu jie prasideda darbe. Skyriuje poskyrių, poskyryje skyrelių turi būti daugiau kaip vienas.

3. **Įvadas** (1 psl.)

Įvade trumpai pristatoma institucija, kurioje studentas atliko praktiką, aiškiai ir trumpai suformuluojamos pagrindinės praktikos užduotys, bei paaiškinama, kokie keliami praktikos uždaviniai, kokios problemos bus sprendžiamos.

4. **Analitinė dalis** (12 - 15 psl.)

Analitinėje dalyje yra pateikiama nagrinėjamos užduoties faktinė analizė, analizuojami ūkio subjekto veiklos rodikliai, pateikiamas jų vertinimas, surinktų duomenų pagrindu atliekami įvairūs skaičiavimai. Šioje dalyje turi būti pateikti praktikos užduotyje suformuluotų uždavinių sprendimai. Faktinė medžiaga analitinėje dalyje pateikiama sudarant lenteles, diagramas, grafikus. Duomenų analizė yra svarbiausia praktikos ataskaitos dalis.

5. **Išvados ir rekomendacijos**

Išvados tai yra atsakymas į praktikos užduotyje iškeltus uždavinius. Išvados turi būti konkrečios, glaustai suformuluotos, atitikti praktikos užduotį, tikslą, uždavinius bei gautus svarbiausius rezultatus. Išvadų pagrindų pateikiamos rekomendacijos, kaip spręsti problemas, tobulinti taikomus metodus ar įrangą.

6. Naudota literatūra.

Literatūros sąrašas spausdinamas naujame puslapyje ir jį sudaro tik darbe pacituoti šaltiniai. Literatūros šaltiniai dėstomi pagal jų citavimo eiliškumą tekste (ne abėcėlės tvarka), Vankuverio citavimo stiliumi. Aprašai pateikiami netransliteruoti (originalo kalba). Negalima į literatūros sąrašą įtraukti tuos šaltinius, kuriuos mini cituojamo šaltinio autoriai cituojamame darbe. Bibliografiniame apraše reikia pateikti informaciją (privalomus elementus), kuri apibūdina konkretų informacijos šaltinį. Rengiant cituojamos literatūros sąrašą, reikia naudoti tinkamą rašybą ir skyrybą, visoms nuorodoms turi būti taikoma nuosekli skyrybos sistema. Aprašant straipsnius iš knygų, reikia prieš knygos antraštę rašyti žodelį „Iš“ ir nurodyti puslapius, kuriuose išspausdinta cituojama dalis. Aprašant straipsnį, nurodomi jo autoriai, pavadinimas, žurnalo pavadinimas, leidimo metai, numeris ar tomas, puslapiai, kuriuose išspausdintas straipsnis. Elektroninių šaltinių apraše privaloma nurodyti autorių ar autorius, antraštę (knygos, žurnalo ar straipsnio pavadinimą), išleidimo duomenis (vieta, leidėją, metus), jeigu jie yra nurodyti šaltinyje, laikmenos rūšis, nuorodos sudarymo datą, prieigos sąlygas. Literatūros sąrašo pavyzdžiai pateikiami 2 priede.

7. Priedai

Pateikiama pagalbinė medžiaga: didelės schemos, lentelės, paveikslukai, kurie reikalingi pateikiamam darbui aprašyti ir pristatyti.

Bendrieji reikalavimai tekstui. Ataskaitos tekstas turi atitikti rašto darbams keliamus bendruosius reikalavimus Darbo formos reikalavimai:

1. Ataskaita turi būti įrišta ir pateikta pagal reikalavimus. Įrišama taip, kad nebūtų galima išsegti lapų. Rekomenduojama ataskaitos apimtis – 15–20 puslapiai (neįskaitant priedų).

2. Ataskaita turi būti parašyta taisyklinga, atitinkančia rašybos ir skyrybos normas lietuvių kalba, be korektūros klaidų.

3. Bendrieji teksto reikalavimai:

3.1. Formatas, šriftas. Tekstas turi būti spausdintas kompiuteriu vienoje standartinio A4 formato (210x297 mm) balto popieriaus lapo pusėje, tarpas tarp eilučių - 6 mm (1,5 intervalo). Paraštės: iš viršaus - 3 cm, iš kairės - 2,5 cm, dešinės - 1 cm, apačioje - 2 cm. Lapo Lapo padėtis standartinis A4 formato (210 x 297 mm), atskiri puslapiai gali būti vertikalūs (Landscape), pvz., didelės lentelės. Tekstas puslapyje sulyginamas pagal kairę ir dešinę paraštes. Skyrių pavadinimai rašomi didžiosiomis raidėmis, 12 dydžio paryškintu šriftu (Bold). Poskyrių - mažosiomis raidėmis, 12 dydžio paryškintu šriftu (Bold). Pirmoji pastraipos eilutė nuo pavadinimo yra nutolusi per 18 pt ir pastumta į dešinę pusę 1,0 cm. Po skyriaus ir poskyrio daromas dviejų tuščių eilučių tarpas. Skyrių ir poskyrių pavadinimai yra centruojami. Tekstas turi būti

surinktas naudojant standartizuotos ženklų kodavimo sistemos "unicode" šriftus *Times New Roman*.

3.2. Puslapių numeracija. Puslapiai numeruojami arabiškais skaitmenimis apačioje dešinėje pusėje. Puslapių numeracija prasideda antraštiniu lapu (ant jo skaičius 1 nerašomas), toliau visi lapai numeruojami eilės tvarka.

3.3. Lentelė. Lentelės numeruojamos iš eilės arabiškais skaitmenimis. Lentelės pavadinimas rašomas virš jos mažosiomis raidėmis pradedant didžiąja, paryškinius ir kursyvu (Bold ir Italic), taško gale nerašoma. Jeigu pavadinimas netelpa vienoje eilutėje, tuomet tarp jų paliekamas 1,0 intervalas. Skliaustuose po lentelės pavadinimu reikia nurodyti cituojamos lentelės šaltinį, autorių. Tekste minint lentelę, nurodomas jos numeris.

3.4. Paveikslai. Kompiuterinės iliustracijos (diagramos, schemos, piešiniai, fotonuotraukos) turi būti pakankamos kokybės, aiškūs. Paveikslai numeruojami iš eilės arabiškais skaitmenimis. Pavadinimas (pirmoji raidė didžioji) rašomas po paveikslu, taško gale nereikia. Pageidautina jį paryškinti ir parašyti kursyvu (Bold ir Italic). Prieš paveikslą pavadinimą žymimas eilės numeris. Jeigu pavadinimas netelpa vienoje eilutėje, tuomet tarp jų paliekamas 1,0 eilutės tarpas. Tekste minint paveikslą, nurodomas jo numeris. Jei paveikslai paimti iš kitų leidinių, nurodomas šaltinis, paveikslą pavadinimo apačioje skliaustuose nurodomas šaltinis, autorius.

3.5. Citavimas ir nuorodos. Šaltinių citavimas ir nuorodos į juos pateikiami Vankuverio stiliumi. Jos pateikiamos pačiame tekste, lenktiniuose arba laužtiniuose skliausteliuose. Pačią nuorodą sudaro skaičius (pvz., [1]), atitinkantis cituojamo šaltinio eilės numerį literatūros sąrašė. Jei apibendrinami keli šaltiniai, tai skliaustuose jie skiriami kableliais, be tarpelio, (pvz., [1,4,9]). Cituojant sąrašė iš eilės einančius šaltinius, nurodomas pirmo ir paskutinio šaltinio eilės numeris, skiriant juos brūkšneliu (pvz., [2-7,9]), tačiau brūkšnelis nededamas, nurodant vienas po kito sąrašė pateiktus šaltinius (pvz., [2,3]), Nurodant tekste autorių ar kelis autorius, laužtiniuose ar lenktiniuose skliaustuose, nurodomas cituojamas šaltinis (pvz., Motiejūnas [15]). Jei cituojamas daugiau kaip šešių bendraautorių šaltinis, nurodoma pirmo autoriaus pavardė ir prierašas „ir kt.“ (pvz., Grigas ir kt. [44]). Jei cituojamas ne lotyniškais raidėmis parašytas darbas, tekste autoriaus pavardė transliteruojama (pvz., Nikitin [10]). Jei cituojamas ne lietuviškais, bet lotyniškais raidėmis, daugiau kaip šešių autorių parašytas šaltinis, nurodoma tik pirmo autoriaus pavardė ir prierašas „et al“ (pvz., Smith et al. [22]). Užsienio autorių pavardės rašomos laikantis Lietuvių kalbos komisijos nustatytų normų, neverčiant jas į lietuvių kalbą. Pažodinės citatos rašomos kabutėse. Kabutės turi būti lietuviškos (pvz., „gyvūnų mokslas“). Tekstai turi būti cituojami griežtai laikantis cituojamo šaltinio. Nelietuviškos citatos verčiamos į lietuvių kalbą. Norint pacituoti originalų tekstą, jį dedame išnašoje. Išnašos, skirtos pastaboms, teikiamos puslapio apačioje. Jos numeruojamos per visą darbą iš eilės naudojant viršutinį indeksą. Citavimo pavyzdžiai pateikiami 3 priede.

3.6. Išnašos puslapio apačioje skiriamos pastaboms. Jos numeruojamos iš eilės.

LIETUVOS SVEIKATOS MOKSLŲ UNIVERSITETAS
.....**STUDIJŲ PROGRAMA**
KATEDRA/INSTITUTAS

STUDENTO VARDENIO PAVARDENIO

..... kurso, ... grupės

PRAKTIKOS ATASKAITA

Praktikos atlikimo vieta:

Praktikos laikotarpis:

yyyy mm dd – yyyy mm dd

KAUNAS, metai

MOKSLINĖS LITERATŪROS BIBLIOGRAFINIO APRAŠO PAVYZDŽIAI**1. Knyga**

1.1. Vieno autoriaus:

Grakauskas E. Agrarinė teisė: monografija. Vilnius: (b.l.); 2009.

1.2. Dviejų–šešių autorių:

Juozaitytė V, Anskienė L. Statistinė duomenų analizė su SPSS gyvulininkystėje ir veterinarijoje. Kaunas: LSMU Leidybos namai; 2014.

1.3. Daugiau negu šešių autorių:

Hofmeyr GJ, Neilson JP, Alfirevic Z, Crowther CA, Gulmezoglu AM, Hodnett ED et al. A Cochrane pocketbook: Pregnancy and childbirth. Chichester, West Sussex, England: John Wiley & Sons; 2008.

1.4. Be autoriaus:

Management and welfare of farm animals : UFAW farm handbook / edited by John Webster. 5th ed. Chichester: Wiley-Blackwell; 2011.

2. Knygos straipsnis (dalis)

Rowlands TE, Haine LS. Acute limb ischaemia. In: Donnelly R, London NJM, editors. ABC of arterial and venous disease. 2nd ed. West Sussex: Blackwell Publishing; 2009, p. 338-452.

3. Daugiatomo leidinio tomas arba dalis

Turner CW. The Mammary gland. 1. The Anatomy of the udder of Cattle and Domestic Animals. Chapter 12, Columbia, Missouri: Lucas Brothers; 1952.

4. Straipsnis iš žurnalo ar testinio mokslo leidinio

Autio T, Pohjanvirta T, Holopainen R, Rikula U, Pentikainen J, Huovilainen A, Rusanen H, Soveri T, Sihvonon L, Pelkonen S. Etiology of respiratory disease in non-vaccinated, non-medicated calves in rearing herds. Veterinary Microbiology. 2007; 119:256-65.

5. Elektroniniam šaltiniams

5.1. El. knyga, duomenų bazė, kompiuterio programa ar kiti el. dokumentai:

Baltes W, editor. Lebensmittelchemie [eBook]. Berlin, Heidelberg: Springer- Verlag Berlin, Heidelberg; 2007 [cited 2014 Dec 20]. Available from: SpringerLink.

5.2. El. knygos ar kitų el. dokumentų dalis:

Lietuvos Respublikos 2010 m. visuotinio žemės ūkio surašymo rezultatai pagal seniūnijas. Iš: Lietuvos statistikos departamentas, 2012 m. [elektroninis išteklius] [žiūrėta 2014 m. sausio 15 d.]. Prieiga per internetą: <http://osp.stat.gov.lt/documents/10180/204989/2010ZUSrezsen.pdf>

Dėl mėsos priedų ir pakaitalų. Nutarimas Nr. 45 1994 m. gegužės 16 d. [elektroninis išteklius] [žiūrėta 2014 m. gruodžio 1 d.]. Prieiga per internetą: www.lrs.lt

5.3. Straipsnis iš el. žurnalo ar testinio mokslo leidinio:

[Nguyen Thu Lan T](#), [Hermansen John E](#), [Mogensen Lisbeth](#). Environmental costs of meat production: the case of typical EU pork production. Journal of Environmental Management. 2012 [internet] [cited 2014 Feb 20]; 107: 321-27. Available from: http://www.lvb.lt/primu_library/libweb/action/search.do?vid=LSMU&prefLang=lt_LT&afterPDS=true

AUTORIŲ CITAVIMO PAVYZDŽIAI

1. Vieno autoriaus leidinio citavimas tekste:

Gapšys [2] teigė, kad.....

2. Dviejų autorių cituojamas leidinys:

Juozaitienės ir Japertienės [23] teigimu, mastito profilaktikai pastaruoju metu daugelio veislių selekcinėse programose naudojamas somatinių ląstelių skaičiaus piene rodiklis, pasižymintis aukšta genetinė koreliacija su mastitu ir didesniu paveldimumu.

3. Trijų autorių cituojamas leidinys:

Mokslininkės Astromskienė, Ramanauskienė ir Adamonienė [5] pastebėjo, kad, pasikeitus šalies ekonominei sistemai, sumažėjo darbuotojų, dirbančių tradiciniame žemės ūkio sektoriuje, atsirado nepilnas kaimo gyventojų užimtumas, pradėjo sparčiai didėti bedarbystė, pajamų trūkumas, maža kaimo ekonominė įvairovė [...] pradėjus plėtoti netradicines ir alternatyvias verslo šakas, kurios iš pradžių atrodė tarsi laisvalaikio užsiėmimai (angl. – hobby), buvo pastebėta, jog ši veikla gali būti pelninga, ypač jei atsiranda galimybė realizuoti produkciją ne tik Lietuvoje, bet ir užsienio šalyse.

4. Šaltinio citavimas tekste kelis kartus. Jeigu yra daugiau negu trys autoriai, pirmą kartą tekste reikia pateikti visus autorius, tą patį šaltinį cituojant dar kartą, nurodomas tik pirmas autorius:

Kerzienė, Juozaitienė, Šlyžius ir Stankevičius [9] pagrindė ...

Cituojant antrąjį ir kitus kartus galima pateikti tik pirmąjį autorių:

Kerzienė ir kt. [9] mano...

arba

Jouner et al. [19] teigė ...

5. Kolektyvinių autorių turinčio šaltinio citavimas tekste:

Kiekybiniai tyrimo metodai [1] naudojami ...

arba

Pieninių galvijų skaičius Lietuvoje išaugo tris kartus [...] žalučių ir žalmargių populiacijos karvių pieno baltymingumas taip pat nežymiai neigiamai koreliavo su pieno kiekiu ($r = -0,046$, $p < 0,001$) [2,3].

6. Literatūros citavimas puslapio išnašose. Galima pateikti cituojamos literatūros šaltinius puslapio išnašoje, tekste pažymint juos viršutiniu indeksu.

- **tekste**

„Veislė išvesta XVI a. Vokietijoje [...] iš vietinių dvyliki žalučių galvijų“¹. Veislė patvirtinta 1951 m. Naujas Lietuvos žalučių galvijų gerinimo etapas prasidėjo 1956 m., įsteigus pirmąsias gyvulių sėklinimo stotis ir pradėjus masiškai sėklinti karves bei importuoti Danijos žaluosius galvius. Patvirtinus veislę ji buvo rajonuota ir paplitusi po visą šalį, bet po kurio laiko veislę imta veisti atvirų populiacijų principu, naudojant kitų žalučių ir žalmargių veislių genetinę medžiagą²

- **puslapio išnašoje**

¹Lietuvos žalučių galvijų veisimo programa 2011–2015 metams. Lietuvos žalučių galvijų gerintojų asociacija. Šiauliai; 2011.

²Valstybinė gyvulių veislininkystės priežiūros tarnyba prie žemės ūkio ministerijos. Karvių eksterjero vertinimo taisyklės. Vilnius; 2011.

